

KONUŞMAMIZ
GEREK

KONUŞMAMIZ GEREK DERNEĞİ

Kahramanmaraş Depremleri
Afet Sonrası Regl Odaklı
Destek Raporu

Mart- Nisan-Mayıs 2023

Örnek Alıntılama: Aldanmaz, B. & Eskitascioglu, İ. (2023). Kahramanmaraş Depremleri Afet Sonrası Regl Odaklı Destek Raporu. Konuşmamız Gerek Derneği.

Yazarlar: Bahar Aldanmaz Fidan & İlayda Eskitaşçıoğlu

Katkıda Bulunanlar: N. Zeynep Kayacan & Yüksel Aybacı Serinel

Tasarım: Burcu Köleli

Fotograflar: Mustafa Çavuş

Konuşmamız Gerek Derneği'nin deprem bölgesindeki saha çalışmaları Bloody Good Period, EMpower, Foundation for a Just Society, Purposeful, Sivil Toplum için Destek Vakfı ve Turkey Mozaik Foundation'ın finansal desteğiyle gerçekleşmiştir. Raporda paylaşılan gözlem, bulgu ve öneriler yalnızca Konuşmamız Gerek Derneği'ne aittir.

©2023 Konuşmamız Gerek Derneği. Her hakkı saklıdır.

ÖNSÖZ

Menstrüel adalet konusu Türkiye’de daha henüz son yıllarda gündemi meşgul edebiliyor. Biz, Konuşmamız Gerek Derneği olarak, 2016 yılından beri regl yoksulluğu ve tabusuyla mücadele ediyoruz. Elazığ ve İzmir depremleri ve Muğla’daki orman yangınlarından sonra hem afet sahalarında menstrüel ürün desteği sağlamış hem de ulusal ve uluslararası medya ve akademik mecralarda Türkiye’de afet sonrası regl bakım ihtiyaçlarının göz ardı edilmemesi gerektiğine dikkat çekmiştik. 6 Şubat Kahramanmaraş depremlerinde regl bakım ihtiyaçları yine, maalesef, son anda fark edildi. Hatta fark edilmesine ve AFAD’ın başlatmış olduğu çevrimiçi [Afet Yardım Marketi](#)’nde “Hijyen Kolisi” seçeneği olmasına rağmen bu kolinin içine ped ve/veya tampon gibi regl ürünleri eklenmedi. Bu nedenle, çoğunlukla yok sayılan ve kadınların “*kendi başlarına çözmesi*” beklenen bu temel ihtiyacı yine kadın dayanışması çözmeye çalıştı.

Konuşmamız Gerek Derneği olarak bu dayanışmanın bir ayağını oluşturmaktan gurur duyuyoruz. Bu raporumuz, Mart, Nisan ve Mayıs 2023’te deprem bölgesinde yaptığımız çalışmaları ve bu çalışmalardan çıkardığımız sonuç ve önerileri içermektedir. Kahramanmaraş depremleri Türkiye’de yaşadığımız son afet olmayacak. Ancak, umudumuz, afet koordinasyonuna dahil olan bütün kurum ve kuruluşların, bu felaketin bize öğrettiklerini unutmadan, bir sonraki afete daha hazırlıklı girmeleridir. Yayınladığımız raporda, deprem sahasını kesişimsel feminist yaklaşımımızla ve şeffaflıkla anlattık. Herhangi bir sorunuz veya yorumunuz olursa bize ekip@konusmamizgerek.org adresinden ulaşabilirsiniz.

Bu vesileyle, afet sahasında bu denli aktif çalışabilmemizi sağlayan çekirdek ekibimize, Adana’daki gönüllü destekçilerimize, sponsorlarımız ve bağışçılarımıza çok teşekkür ederiz.

Ama en büyük teşekkürümüz depremden etkilenen ve bizi yaşadıkları toplu yaşam alanlarına kabul edip, dertlerini paylaşan kadınlara.

Her zaman,
Konuşarak.

📸 [@konusmamizgerekdernegi](#)
🐦 [@konusmamizgrk](#)
🎵 [@konusmamizgerekdernegi](#)
🌐 [Konusmamız Gerek Derneği](#)
🌐 www.konusmamizgerek.org

ÖNEMLİ ÇIKTILAR

- ◆ Yerel derneklerle afet öncesinde kurduğumuz olumlu ilişkiler afet bölgesindeki ihtiyaçları anlamakta ve regl bakım kitlerini doğrudan ulaştırmamızda oldukça etkili oldu.
- ◆ Deprem sonrasında hızlıca fon başvurularını tamamlamaya çalışmak ekibimizin kapasitesini oldukça zorladı. Bu nedenle, olası afet sonrası destek planlamalarımız için bir miktar bütçe ayırmanın önemli olduğunu fark ettik.
- ◆ Saha çalışmalarımızı yürüttüğümüz yerde konaklamıyor olmak ekibin motivasyonunu korumasına ve yeni güne hazırlamasına faydalı oldu.
- ◆ Regl bakım kitlerinin tek bir çanta olarak dağıtılması ve içerisinde hijyenik pede ek olarak temiz ve pamuklu havlu, kolonya veya dezenfektan, çocuklar için de olmak üzere farklı bedenlerde pamuklu iç çamaşırı bulunması faydalanıcılardan olumlu tepki aldı.
- ◆ Afet sonrası regl bakımına dair sivil toplum kuruluşlarının doğru ve güvenilir bilgiye erişmekte güçlük çektiğini gözlemledikten sonra TabuKamu ile beraber hazırladığımız içerikler yoğun ilgi gördü ve sahada kullanıldı.
 - [Sivil Toplum Kuruluşları için Kaynaklar](#)
 - [Çocuklar ve Gençler için Kaynaklar](#)
- ◆ 10 Mart-1 Nisan tarihleri arasında Hatay ve Kahramanmaraş'ta gerçekleştirdiğimiz saha çalışmalarında 10.000'den fazla regl bakım kiti dağıttık ve 16 kadın çemberi gerçekleştirdik.
- ◆ Dernek olarak yaptığımız çalışmalarda devlet kurumlarının görevlileri oturumların ve dağıtımların gerçekleşmesinde destek oldular.
- ◆ Kadın çemberleri ile kadınların ve kız çocuklarının deneyimlerini ve duygularını paylaşabilmeleri için güvenli bir ortam oluşturabildiğimizi gözlemledik. Çemberlerin başlangıcında kadınlar duygularını çocuklarının deneyimleri üzerinden aktardıysa da, konuyu regl döngülerine ve deprem sonrası döngülerindeki değişimlere getirdiğimiz zaman kendi bedenlerine odaklanarak sohbeti kendi deneyimleri üzerinden sürdürdüler. Bu anlamda regl odaklı kadın çemberlerinin travma sonrası duygudaşlık sağlamada oldukça başarılı bir yöntem olduğunu gözlemledik.
- ◆ Kadınlar hijyenik pede ek olarak doğum kontrol iğnesi, tüy dökücü krem, yetişkin bezi, ve çocukları için abur cubur (gofret, cips vb.) ihtiyaçlarını dile getirdiler.
- ◆ Sahada erkeklere yönelik çok az psikososyal çalışma yapıldığını gözlemledik. Özellikle yas tutma, belirsizlik ve çaresizlik hissi gibi konularda duygularını paylaşabilecekleri güvenli alanlar oluşturabilmek koruyucu ve önleyici yöntem olarak büyük önem taşıyor.
- ◆ Uluslararası ve Türkiye merkezli sivil toplum kuruluşlarının kamp liderlerinin tamamının erkeklerden oluştuğunu ve regl bakımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını gözlemledik.
- ◆ Akredite olan çadır kentler dahil olmak üzere sahada yeterli sayıda ve sürekli olarak tercüman bulunmuyordu.

Konuşmamız Gerek Derneği olarak depremin birinci yıldönümüne kadar deprem bölgesinde aktif olarak çalışmaya devam edeceğiz. Adana'da oluşturduğumuz afet koordinasyon ekibimize ulaşmak için adana@konusmamizgerek.org'a e-posta gönderebilirsiniz.

6 Şubat 2023'te merkez üssü Kahramanmaraş olan iki büyük deprem yaşandı. Dünya Bankası'nın yayınladığı rapora göre¹, 9 saat aralıkla art arda gerçekleşen 7,8 ve 7,6 büyüklüğündeki depremler Türkiye nüfusunun %16,5'inin yaşadığı 11 ilde yıkıcı hasara sebep oldu. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun 13 Mart'ta yaptığı açıklamaya göre¹, 6 Şubat'ta meydana gelen şiddetli iki deprem nedeniyle Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa'da aralarında 6.660 yabancı uyruklu vatandaşın da bulunduğu 48.448 kişi hayatını kaybetti. UNFPA Türkiye verilerine göre, 1.7 milyonu mülteci olan yaklaşık 15.8 milyon kişi depremlerden etkilendi. 11 ilde depremden etkilenen toplam nüfusun 2.6 milyonu genç olarak tahmin edilirken, 4.1 milyonu da üreme çağındaki kadın sayısı olarak belirlendi. Etkilenen illerde kendi imkanlarını kullananlar dahil olmak üzere 3.3 milyonun üzerinde insanın bölgeyi terk ettiği ayrıca paylaşıldı².

Afet Sonrası Destek & Regl Bakım İhtiyaçları

Birleşmiş Milletler gibi uluslararası sivil toplum kuruluşlarının insani yardım ve afet sonrası destek planlamalarında regl bakımı genellikle “Su, Sanitasyon ve Hijyen (WASH)” genel başlığı altında regl bakım ürünlerinin dağıtımı ve temiz suya erişim odaklı tutuluyor. OCHA'nın yayınladığı Acil Yardım Çağrısı Raporu'nda³ regl bakımı yine yalnızca fiziksel ihtiyaçlarla sınırlandırıldı. Bizim deprem bölgesindeki gözlem ve deneyimlerimiz afet döneminde regl bakımının daha kapsamlıca değerlendirilmesi gereken bir konu olduğunu ve yalnızca fiziksel ihtiyaçların karşılanmasının yeterli olmadığını ortaya koydu.

6 Şubat'ta deprem olduğu andan itibaren regl ürünleri ve bakımına olan ihtiyacın destek planlarına dahil edilmeyeceğini tahmin ediyorduk. Konuşmamız Gerek Derneği olarak, daha önce Elazığ ve İzmir depremleri, Muğla ve Antalya orman yangınları gibi afetlerde regl bakım ihtiyaçlarına yönelik eksiklikleri fark etmiş, bölgeye ürün desteği göndermiştik. 6 Şubat depremlerinin ardından, geçmiş tecrübelerimize de dayanarak, depremzedelerin regl bakım ihtiyaçlarını gidermek için aşağıda belirttiğimiz altı adımla çalışmaya başladık.

1 World Bank and Global Facility for Disaster Reduction and Recovery. 2023. Global Rapid Post-Disaster Damage Estimation (GRADE) Report: February 6, 2023 Kahramanmaraş Earthquakes - Türkiye Report. World Bank.

2 OCHA. 2023. Flash Appeal: Türkiye Earthquake (February 2023-May 2023). UN Office for the Coordination and Humanitarian Affairs.

3 OCHA. 2023. Flash Appeal: Türkiye Earthquake (February 2023-May 2023). UN Office for the Coordination and Humanitarian Affairs.

1. Yerel kadın dernekleri ile iletişime geçip ihtiyaç analizi yaptık.

İlk olarak deprem bölgesindeki yerel kadın dernekleri ile iletişime geçerek genç kızların ve kadınların ihtiyaçlarını belirledik. Hemen sonrasında hem daha önce çalıştığımız hem de deprem sonrasında iletişime geçtiğimiz sponsorlar aracılığıyla deprem bölgesine ilk haftada 4241 destek kiti ulaştırdık. Akut dönemde ulaştırdığımız destek paketlerinde ihtiyaç ve risk analizimiz sonrasında regl ürünlerine ek olarak diğer belirtilen ihtiyaç malzemelerini de eklemeye karar verdik. Ulaştırdığımız destek paketlerine sabun, dezenfektan, ıslak mendil, iç çamaşırı, bebek bezi, gıda malzemesi ve kıyafet ekledik. Akut dönemde ulaşabildiğimiz il ve ilçeler; Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, İskenderun, Kahramanmaraş, Kayseri ve Tarsus oldu.

2. Yollar kapandığı için sahada bulunan gönüllülerimiz ve diğer sivil toplum kuruluşları aracılığıyla dağıtımına devam ettik.

Bir süre sonra bölgeye erişim kısıtlı olduğu için, yerelde aktif olan gönüllülerimiz, yerel sivil toplum kuruluşları ve belediyeler aracılığıyla dağıtım yapmaya başladık. Yerelde dağıtım için Lider Kadın Derneği, Habitat Derneği, Maya Vakfı, TAP Vakfı, Afet için Feminist Dayanışma Platformu, Mor Dayanışma, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Adana Büyükşehir Belediyesi, Medikal Arama Kurtarma Derneği, HERA Digital Health, Sağlık Hakkı Derneği, Kadının Sözü Dayanışma Derneği ve İnci Dönüşüm Derneği ile beraber çalıştık.

3. Sahada uzun süre kalabilmek için fon başvuruları yaptık.

Dağıtımları tamamladıktan sonra saha çalışmalarımız için ulusal ve uluslararası fonlara başvuru yapmaya başladık. Deprem bölgesinde yapılacak çalışmalara özel olarak açılan fonlara başvurularımızın hepsinden olumlu dönüş aldık. EMPower, Foundation for a Just Society, Sivil Toplum için Destek Vakfı, Purposeful ve Turkey Mozaik Foundation'dan hibe desteği aldık. Bloody Good Period ise bağış yaptı.

4. Aldığımız fonlar ve saha gerçeklikleri kapsamında saha planlamamızı yaptık.

Meydana gelen iki büyük depremin ardından, afetten etkilenen bölgede yaklaşık 16 bin artçı deprem oldu. Dernek olarak, bu gerçeği göz önünde bulundurarak saha planlamamızı yaptık ve saha ekibini tehlikeye atmayacak şekilde ulaşım ve konaklama seçeneklerini belirledik. Deprem bölgesinde kısıtlı bulunabilen kaynakları kullanmamak adına sahada konaklamamayı tercih ettik. Kurucu ortağımız Bahar'ın aile yakınlarının Adana'daki evinde konakladık ve her gün Hatay veya Kahramanmaraş'a gidip döndük. Her ne kadar altı saat yolculuk ekibi yorduysa da, günün sonunda sahadan uzaklaşıp diğer gün tekrar sahaya dönmenin ekibin performansını olumlu etkilediğini gözlemledik.

5. Regl bakım kitlerini oluşturabilmek için sponsorlarla görüştük ve kitleri hazırlayarak Adana'daki depomuzda stokladık.

Regl bakım kitlerini hazırlarken her bir kitin içerisinde iki ay boyunca yetebilecek miktarda hijyenik ped, ve pamuklu havlu, kolonya veya dezenfektan, farklı bedenlerde ve çocuklar için de pamuklu iç çamaşırı bulunmasına özen gösterdik. Bu kitleri yaparken, her ürünün içerisinde bulunduğu bez çantalar kullandık. Bunun sebebi, regl ürünleri paketlenmemiş ve herkesçe görülebilir şekilde olduğu zaman, kişilerin mahremiyet ihtiyacının yok sayıldığını ve dağıtım yapan kişilerin ağırlıklı erkek olmasından dolayı iletişimde güçlük çekildiğini ve tüm bu nedenlerle ürünlere erişimin azaldığını gözlemlememizdi. Bu nedenlerden dolayı, saha çalışmalarımızda kişisel hijyen ürünlerinin dağıtımını belli yerlerde yapmaya ve hijyenik pedleri tek dağıtmak yerine regl bakım kitleri içinde dağıtmaya özen gösterdik. Regl bakım kitlerini hazırlarken kullandığımız malzemeleri hem sponsorlardan temin ettik hem de bu malzemelerin yetmediği durumlarda derneğe yapılan kurumsal ve bireysel bağışlarla toptan satın aldık. Regl bakım kitlerimize aynı bağış ile destek olan kurumlar : Bi Kutu Kombin, Dagi, Gender and Women's Studies Research Center of Kadir Has University, Getir, Kiklou, Konfida, Kotex, Lindos Naturals, Mehry Mu, ve Molped oldu.

6. Diğer sivil toplum kuruluşlarının kullanabilmesi için afet bölgesinde regl bakımı hakkında içerik ürettik ve bu içeriklerin dağıtımını sağladık.

Dernek olarak, menstrüel ürün dağıtımının yanı sıra, afet bölgesinde başka regl bakım ihtiyaçlarının oluşacağını bilerek, tüm paydaşların faydalanabilmesi için sahada yaygınlaştırılması amacıyla TabuKamu ile iki ayrı bilgilendirici içerik hazırladık. [Sivil toplum kuruluşları için hazırladığımız kaynakta](#), afet sonrası regl hakkında konuşmak ve sahada mahremiyete özen göstermek için genel önerileri derledik. [Çocuk ve gençler için hazırladığımız kaynakta](#) ise, regl sürecini, üreme organlarını ve pedlerin nasıl takılacağını anlattık. Bu kaynağı, özellikle ebeveynlerin sekiz yaş üstü çocukları ile kullanmaları için teşvik ettik. Sahadaki ihtiyacı gördükten sonra çocuklar için hazırladığımız kaynakları hem Arapça'ya hem de Kürtçe'ye çevirdik. Menstrüel sağlık ve hijyen yönetimine dair bilgi notlarının yazılı çevirilerinden ziyade sözlü çevirilerini yapıp ses kaydı halinde yaygınlaştırılmasını tercih ettik.

Regl bakım kitlerimizin hazırlanması ve afet sonrası regl bakımı hakkındaki bilgi notlarının tamamlanmasından sonra, Maya Vakfı ile ortak olarak ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın izniyle sahaya gitmek için hazırlıklarımıza başladık. 1 Mart-10 Nisan tarihleri arasında önce Hatay ve sonrasında Kahramanmaraş sahalarında temelde dört hizmeti sunmak için yola çıktık.

- 1 Sahada menstrüel ürünlere erişimi olmayan bölgelere mobil olarak ulaşp regl bakım kitleri dağıtmak;
- 2 Hem akredite olan hem de akredite olmayan çadır kentlerde⁴ ve geçici barınma alanlarında, kadın çemberleri ve ergen oturumları düzenleyerek genç kızlara ve kadınlara regl odağında psikososyal destek sunmak;
- 3 Afet sahasında çalışan gönüllüler ve diğer sivil toplum çalışanlarını afet bölgesinde regl bakımı konusunda bilgilendirmek;
- 4 Toplu yaşam alanlarından sorumlu liderler ile yaşanan çadır kentleri regl dostu hale getirebilmek için neler yapılabileceği konusunda çözüm üretmek.

Deprem bölgesindeki saha çalışmalarımızda toplam 26 mahallede ve altı çadır kentte 10.000 adetten fazla hijyenik ped dağıttık⁵ ve 20'den fazla kadın çemberi ve ergen oturumu düzenledik. Kadın çemberlerinde hem kadın ve genç kızların duygu durumlarını anlatabilmeleri için güvenli alanlar oluşturduk hem de toplu barınma alanlarında regl bakımı için dikkat edilecek noktaları paylaştık.

4 Akredite çadır kentler devletin görevlendirdiği ilgili bakanlık yönetiminde kurulmuş ve formal koordinasyon ağlarında, içinde barınanlarla birlikte resmi kayıtlarda yer alan barınma alanlarıdır. Akredite olmayan çadır kentler ise mahallelilerin kendi çabalarıyla oluşturduğu ve resmi kayıtlarda her zaman gözükemeyen toplu barınma alanlarıdır. Akredite olan çadır kentlere olmayanlara oranla daha fazla kurumsal destek ulaşmakta ve yemek, barınma ve temizlik gibi hizmetler devlet tarafından koordine edilmektedir.

5 Dağıtım yaptığımız mahalle ve köylerin tam listesine Ek 1'den ulaşabilirsiniz.

Yerel Ağ ve Rotaların Belirlenmesi

Konuşmamız Gerek Derneği olarak, afet bölgelerine menstrüel bakım ürünleri desteği gönderme ve pek çok ilde kadınlar ve çocuklarla saha deneyimlerimiz vardı, ancak Hatay ve Kahramanmaraş sahalarında ilk defa doğrudan afet bölgesinde çekirdek ekibimizle bulunduk. Bunun için, alanda kullanacağımız içerikleri ve malzemelerimizi hazırlayarak yola çıktık. Saha öncesinde ve saha boyunca Uzman Klinik Psikolog Leyla Akca'dan süpervizyon desteği aldık. Leyla ekibimizin sahadaki deneyimlerini dinleyerek, sahada etkili iletişim kurmanın yolları, gördüklerimiz ve duyduklarımıza ilişkin ortaya çıkan mental yorgunlukla baş etme yöntemleri ve deneyimlediğimiz stres ve kaygıyı yönetme konularında bizi yönlendirdi.

Neden Adana'yı afet koordinasyon merkezi olarak belirledik?

Eş kurucumuz Bahar'ın Adanalı olmasının sağladığı sosyal çevre desteği, bağışlanan ürünlerin toplandığı depo alanının konumu, altyapının görece sağlam oluşu, hava yolu ve kara yolu ile ulaşımın kolaylığı ve depremden doğrudan etkilenen illere yakınlığı nedeniyle Adana'yı afet sahamızın koordinasyon merkezi olarak belirledik. Adana'da deprem şiddetli olarak hissedildiği ve artçı depremler sürdüğü için, ekip olarak otelde kalmak konusunda kendimizi rahat hissetmedik, bunun yerine müstakil bir aile evinde konakladık, ve her sabah erken saatlerde regl bakım kitlerini yüklediğimiz bir araç ile yola çıkıp gün sonunda Adana'ya döndük.

Yerel dayanışma ağlarına nasıl ulaştık ve günlük rotamızı nasıl belirledik?

Maya Vakfı ile ortaklaşa düzenlediğimiz, önceden programlanmış kadın çemberleri ve ergen oturumlarını belirli gün ve saatlerde gerçekleştirdik. Bunun dışında, mobil olarak akredite olmayan çadır kentlere, mahalle ve köylere ulaşırken feminist sivil toplum kuruluşlarından, ve Hatay ile Kahramanmaraş'ın yerlisi olan, Whatsapp gibi mesajlaşma gruplarında kurulmuş informal yerel mahalle dayanışma ağlarının bir parçası olan bireysel kontaklarımızla teker teker görüştük. Her ne kadar resmi koordinasyon ağlarına dahil olmasalar da, mahallelerin ihtiyaçları, kadınların ve kız çocuklarının hangi bölgelerde, hangi çadırlarda yaşadıkları konusunda bizi en iyi yönlendiren, bu yerel ve bireysel kontaklarımız oldu. Yazışma ve telefon görüşmeleriyle ulaşarak, depremden etkilenen kadınların yaşadıkları mahalle ve köyleri, geçici olarak çadırlarını kurdukları alanların (benzin istasyonlarının yanı, mahallelerin yan yolları, evlerin yanı ve ilkokulların bahçeleri gibi alanlarda) konumlarını, kaç kadının ve kız çocuğunun regl bakım kitine ihtiyaç duyduğunu öğrendik ve günlük rotalarımızı duraklar oluşturarak belirledik.

İletişimde olduğumuz kişiler, yerel dayanışma ağlarının bir parçası olan, Hataylı ve Kahramanmaraşlı kadınlardı. Yanlarına ulaştığımızda, bize hangi bölgede kaç kişinin bulunduğunu, nereye hangi yoldan ulaşabileceğimizi söylediler. Kimi zaman, komşu köy ve mahallelerden kontaklar paylaşarak bizi yönlendirdiler. Her durakta kısaca durup, regl bakım kitlerini kimi bölgelerde çadır çadır gezerek, doğrudan kadınlara ve kız çocuklarına elden ulaştırdık. Kimi köylerde regl bakım kitlerini sağlam durumda olan ve koordinasyon merkezi olarak kullanılan okul binalarında görevli öğretmen ve müdürlere belirlenen ihtiyaç doğrultusunda dağıtımı kendi aralarında örgütlenerek yapmaları için bıraktık. Mobil hareket ettiğimiz günlerde, rota üzerinde belirlediğimiz duraklarda uzun süreli kalmasak da, kadınların ve kız çocuklarının regl bakım ürünlerinin kullanımına dair sorularını cevaplamaya çalıştık ve özellikle kız çocuklarına yanımızda çıktısını alarak getirdiğimiz bilgilendirici içeriklerden birer kopya bıraktık.

Ürün ulaştırdığımız akredite kamplarda ve aile sağlığı merkezlerinde Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı'nın görevlendirdiği öğretmen ve doktorlara, afet sonrası duvarlara asabilmeleri ve kullanabilmeleri için regl bakımına ilişkin kılavuzlarımızdan bıraktık.

1 Mart-10 Nisan tarihleri arasında Hatay ve Kahramanmaraş'ta kadın çemberleri düzenleyerek, genç kızlar ve kadınlarla afet sonrasında regl bakım ihtiyaçları ve pratikleri, regl düzensizliği, artan ağrılar ve hijyen gibi konularda sohbet ederek akredite olan ve olmayan çadır kentlerde geçici barınma alanlarında kadın dayanışması için güvenli alan yaratmak için çalıştık. Depremden etkilenen kız çocuklarına ve kadınlara regl bakım kiti dağıtırken, bir yandan da güvenli alanda sohbet ederek, ihtiyaç ve risk analizi yaptık. Saha çalışmalarından gözlemlerimizi tematik başlıklar altında topladık.

2.1. DEPREM SAHASINDA FİZİKSEL KOŞULLAR

Çadırlarda Yaşam Koşulları

Akredite çadır kentlerde görece düzenli, belirli aralıklarla dikdörtgen alanlara kurulmuş ve numaralandırılmış çadırlar bulunuyordu, ancak çadırların metrekaresi alanları, iki yetişkin ve üçün üzerinde küçük çocuğun bulunduğu ortalama bir aile nüfusunun rahatça uzanabileceği büyüklükte değildi. Kadın çemberlerinde en çok mahremiyet alanlarının daraldığı, regl bakımı için ped değiştirmek, kıyafet değiştirmek gibi ihtiyaçları rahatça giderebilecekleri, yalnız kalabilecekleri alanların olmayışından bahsedildi. Çok eşli dini evlilik ve kumalık pratiklerini önceden uygulayanların, bir çadırdaki bir arada yaşamak durumunda kaldıklarını öğrendik. Bazı ailelerin etraftan buldukları tahta parçaları ile basit yapılar inşa ederek çadır alanlarını genişletmeye çalıştıklarını, bu durumlarda tamamen toplumsal cinsiyet temelli keskin bir iş bölümü ayrımının olduğunu, ailedeki erkeklerin ve oğlan çocuklarının bu gibi işlerle uğraşırken kadınların küçük çocuklarla ilgilendiklerini gözlemledik.

Akredite olmayan kamplarda veya yarı yıkılmış, ancak içine girilemeyecek durumda olan evlerinden ayrılmak istemeyen kişiler, kendi evlerinin bahçesine veya yakınına çadır kurmuşlardı. Bu çadırların farklı kurumlara ait ve farklı büyüklüklerde olduğunu gözlemledik. Bunun nedeninin, ailelerin çadırlara erişebilmek için uzak lokasyonlara giderek farklı dağıtım noktalarından almaları olduğunu öğrendik.

Akredite çadır kentlerde yaşayanların düzenli yemek çıkmasına rağmen yemeklerden memnun olmadıklarını, kendi imkanlarıyla geçici barınma alanları kurmuş olanların ise yemek için alışveriş yapabildiklerini, görece taze meyve sebze erişimlerinin olduğunu, ateş yakıp çay ve kahve yapabildiklerini gözlemledik. Bu gibi alanlara ziyaretlerimizde, ekip üyelerimizi ağırlamak, sık sık kahve veya çay ikram etmek isteyenler oldu.

Akredite olan ve olmayan alanlarda ortak bir sorun olarak yağış halinde çadırların tabanlarını su bastığını ve yaklaşan sıcaklara karşı konteynerlere geçme isteği olduğunu gözlemledik.

Çocukların kalabalık ailelerden geldiklerini ve kardeşleriyle kalabalık çadırlarda kalmaktan bunaldıklarını, ilgi görmek istediklerini, eğitim çadırlarında görevli öğretmenler, akredite kamplarda görevli memurlar ve ekibimiz de dahil olmak üzere sivil toplum görevlileri ile sıklıkla sohbet etmek istediklerini gözlemledik. Suriyeli ailelerin Türkiye’de doğmuş ve okula giden çocukları, Türkçe’yi akıcı olarak konuşabiliyor ve okuyup yazabiliyorlardı. Kimi durumda diğer aile üyelerine tercümanlık etme görevini üstlendiklerini fark ettik. Ziyarete gelenlere resimler yapıp hediye ettiklerini, bu resimlerden ve konuşmalardan öğrendiğimiz kadarıyla bu görevlilerin gitmesini istemediklerini, oyun oynamak ve sıklıkla sarılmak istediklerini gördük. Bu durumlarda, sahada geçici süreyle görevli olduğumuzun bilinciyle ve çocukları korumayı önceliklendirerek mümkün olduğu kadar fiziksel temasta bulunmamaya, çocuklarla yoğun duygusal bağ kurmamaya çalıştık ve sarılmak istemeleri durumunda kendilerine sarılmaya yönlendirdik.

Yıkılmış, Ağır Hasarlı Mahalle ve Köylerdeki Durum

Hatay saha çalışmasını depremden yaklaşık bir ay sonra, Kahramanmaraş saha çalışmasını ise yaklaşık iki ay sonra gerçekleştirdik. Özellikle Hatay’da depremin üzerinden uzun bir süre geçmiş olmasına rağmen neredeyse tamamen yıkılmış, enkaz halinde veya ağır hasarlı mahalle ve sokak sayısı oldukça fazlaydı. Kahramanmaraş’ta enkazların kaldırılması görece tamamlanmıştı.

Hatay’da ağır hasarlı ve yıkılma riski yüksek binaların yoğunlukta olduğu dar sokaklara araçlar girip çıkıyordu. Biz de ulaşmak istediğimiz gruplarla bir araya gelmek için riskli olan bu bölgelere girdik. Kimi yollarda bir otomobilin ancak girebileceği darlıkta alanların, yıkım riski yüksek balkon ve binaların hemen altında yer alıyor olması ciddi risk teşkil ediyordu. Aynı zamanda özellikle yıkımın fazla olduğu ve enkaz çalışmalarının sürdüğü mahallelerde hava yoğun şekilde tozluysa. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği gibi meslek kuruluşları, deprem bölgesinde enkazların kaldırılması ve hasarlı binaların yıkımında ortaya çıkan ve ciddi sağlık sorunlarına yol açabilecek asbest riskini [raporladı](#). Bu riske karşı korunmak için enkazların yakınında çalışırken veya seyahat ederken koruyucu maskelerimizi taktık, ancak bölgede evlerini ziyaret eden ya da yarı yıkılmış evlerin yanında çadırlarda kalan, enkaz kaldırma çalışmalarında görev alan ekiplerin tümünde bu gibi koruyucu ekipmanlar yoktu.

Akredite Olan ve Olmayan Çadır Kentlerde ve Geçici Barınma Alanlarında Dağıtım ve Güvenlik Sorunları

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın kontrolünde bulunan akredite çadır kentlerde kalanların tuvalete, günlük yemeğe, çamaşır yıkama alanlarına ve üstü kapalı çadırlara erişimi bulunuyordu. Ancak tuvaletler az sayıdaydı, 900 kişinin kaldığı çadır kent içerisinde yalnızca iki adet tuvalet vardı ve çadırlara oldukça uzak mesafedelerdi. Aynı zamanda kadınlar ve erkekler tuvaletleri karma olarak kullanmak durumundaydı.

Çadırları tuvaletlere uzak yerlerde bulunanlar, özellikle bakımını üstlendikleri çocukların, yaşlıların ve hastaların tuvalete ulaşmasının zor olduğunu, karanlıkta tuvalete gitmeye çekindiklerini, özellikle kız çocuklarını güvenlik endişesiyle tek başlarına bırakmadıklarını ve mutlaka tuvalete eşlik ettiklerini paylaştılar.

Akredite kampların çevresi tel ile çevriliydi, ancak girişte sağlam bir kapı veya sıkı güvenlik denetimi bulunmuyordu. Ziyaretimizden birkaç gün önce çadır kentte küçük bir çocuğun kaybolduğunu, ancak kamp dışına çıkmadan bulunduğunu öğrendik. Protokol ziyaretlerinin beklendiği günlerde, kampın girişine geniş bir demir kapı monte edildi ve jandarmalar görevlendirildi.

Kampa yiyecek, oyuncak gibi ürünlerin dağıtımını yapan bazı dini kuruluşların ve sivil toplum kuruluşlarının girdiğini, ortak alanda kamyonetlerden dağıtım yapıldığını gözlemledik. Özellikle oyuncak, şeker veya pamuk şeker gibi ürünlerin dağıtımına çocukların ilgisi büyüktü. Mikrofonla ilahi ve şarkı söyleme yarışmaları gibi etkinliklerin düzenlendiğini, çocukların ortak meydana, açık havada top oyunları oynadıklarını gözlemledik. Hem aralıklarla uğrayan kuruluşların dağıtımlarında, hem de kampın ana meydanında bakanlıkların kurduğu çadırlardan erzak ve hijyen ürünü dağıtımlarında sıralarda yalnızca kadınların ve çocukların beklediğini gözlemledik.

Kadın çemberlerine katılan kadınlardan, erzak dağıtım süresince bazı adaletsizliklerin yaşandığını, çadır numarası kaydedilerek dağıtımların yapıldığını, kimi ailelerin başka çadırların numaralarını da vererek fazladan erzak aldıklarını öğrendik. Bu gibi durumlarda, sıra bekleyen ve erzak almak üzere çadır numaralarını söyleyen kadınların çoktan almış olmakla suçlandığını ve agresif tepkilerle karşılaştıklarını öğrendik.

Kamp alanında belirli hizmet sunan alanların ve ortak kullanılan tesisatın kampın belirli köşe ve kenarlarına yakın konumlanması, uzak çadırlarda kalanların ürün ve alanlara erişimini güçleştiriyordu.

2.2. DEPREM SAHASINDA KADIN OLMAK

Kadın Çemberlerinde Paylaşılan Deneyimler ve Başa Çıkma Yöntemleri

Maya Vakfı ile ortaklaşa düzenlediğimiz kadın çemberleri iki bölümden oluşuyordu. Öncelikle, Maya Vakfı psikologları önderliğinde kadınların genel olarak hislerini, deneyimlerini, toplu barınma alanlarındaki rutinlerini, yas ve şokla başa çıkma yöntemlerini konuştuğumuz psikolojik ilkyardım uygulandı. Sonrasında, Konuşmamız Gerek Derneği uzmanlarının moderatörlüğünde afet sonrası regl döngüsü, bakımı ve hijyeni hakkında konuşarak kadın ve genç kızların kendi bedenlerine odaklanmaları hedeflendi. Her çemberde travma-duyarlı kolaylaştırıcılık yöntemleri ile ilerlendi ve iki kurumun ortak çalışmasının birbirini tamamladığını gözlemledik.

Genel olarak kadın çemberlerinde, tüm deprem bölgesinde yaygınlaşmasını arzu ettiğimiz bir duygudaşlığın oluştuğunu söyleyebiliriz. Oturumların ilk yarısında kadınların genellikle kendilerinden değil, kaybettikleri yakınlarından, hırçınlaşan çocuklardan bahsettiklerini fark ettik. Ancak regl bakımı ve hijyen yönetimini konuşurken, bizi bir araya getiren unsur deprem olmaktan çıktı ve bedenlerimize, döngüsellliğimize ve hayatta kalma kapasitelerimize odaklandık. İki saat süren bu çemberlerde, bedenlerimizin bizi nasıl korumaya aldığını fark edip regl döngülerimizdeki değişiklikleri konuştuk. Çoğu kadın ve genç kız, regl olma sıklığı ve süresinin değiştiğinden, hatta kimileri depremden beri iki ay geçmiş olmasına rağmen henüz regl olmadığından bahsetti. Paylaşılan deneyimleri ortaklaştırarak, bu süreci normalleştirdiğimiz bir alan oluşturduk. Böylelikle, kişiler kendi bedenlerini anlamaya, belirsizlik ve kontrolsüzlük hissinden uzaklaşmaya ve güven algısını içselleştirmeye başladı.

Her çemberde kadınlara regl bakımı üzerine yeni bilgi ve becerileri aktarmak yerine, bölgedeki gerçekliğin elverdiği ölçüde regl bakımı için ihtiyaç duyulabilecek ürün ve koşulları sağlamaya çalıştık. Kullanımı en kolay ve pratik olan menstrüel ürünleri tercih ederken, bireysel çeşitliliğe ve alışkanlıklara dikkat ettik. Her çemberde bilgiyi ortaklaştırmak adına kitlerdeki regl bakım ürünlerini göstererek, nasıl kullanıldığını anlattık. Bu anlatımı uygulamalı bir şekilde göstermeye çalıştık. Hijyenik pedi ambalajından çıkararak, elimize kilodun ağ kısmına yapıştırır gibi yapıştırdık. Kanama miktarından bağımsız üç dört saatte bir pedin değiştirilmesi gerektiğine değindik, pedi çöpe nasıl atacağımıza dair bilgiler verdik. Bu uygulamaları yaparken ister istemez kıkırdamaların olduğuna şahit olduk. Bu kıkırdamalar sonucu gelen sorular arttı ve çeşitli baş etme yöntemleri paylaşıldı. Çemberlerde, kişiler birbirlerini duydukça ve dinledikçe kadın dayanışmasının güçlendiğini, kişilerin kendi iç ve dış kaynaklarını ortaya koyduklarını gördük. Regl bakımı konuşmaları üzerinden, nesiller arası bir dayanışma ve diyalog ortamı kurmak da mümkün oldu. Yaşça büyük kadınların, genç kızları dikkatlice dinlemeleri için cesaretlendirdiklerini gördük. Kimi zaman bize, onlara değil, daha genç nesillere anlatmamız gerektiğini söyleyenler oldu.

Konuşmalarımızda, kendi regl bakım rutinlerini oturtmuş, döngülerinin düzenini takip edebilen kadınlarla konuşurken, aslında bunları daha genç, henüz ilk regl deneyimini yaşamamış veya regl olmaya yeni başlamış ergenlerle paylaşabileceklerini, kadın çemberlerinde oluşturduğumuz güvenli ortamların benzerlerini kendi alanlarında, aile içinde ve komşular arasında açabileceklerini konuştuk.

Daha yaşlı kadınların, menopoz veya idrar kaçırma deneyimlerini paylaşırken daha istekli ve ilgili olduğunu gözlemledik. Daha yaşlı nesillerden kadınların kızlarını veya torunlarını sonraki oturma getirdiklerini, gelemeyenler için regl bakım kitlerinden ulaştırmaya çalıştıklarını gördük.

Kadınların deprem anındaki ve sonrasında şok ve yas deneyimlerini paylaşırken tepkileri çeşitliydi. Kimi kadınlar, kayıplarından ve deprem anında ne yapacaklarını bilemediğinden, çocukları içgüdüsel olarak koruduklarından, bir şeye tutunmak isteyip tutunamama halinden bahsetti. Ağlayanlar, deneyimlerini ve öfkelerini açıkça paylaşanlar oldu. Kimileri, bu deneyimleri konuşmanın onlara acılarını yeniden hatırlattığını, konuşmak istemediğini söyleyerek tepki verdi. Ağlayan bazı genç kadınlara, daha yaşlı kadınların öfkeyle tepki verdiğini, ağlamamaları gerektiğini söylediğini gözlemledik.

Deprem sahamızda, depremzedelerin deprem sonrasındaki tepkilerini etkileyen önemli bir faktörün dini inanç olduğunu gözlemledik. Çoğu yerde, depremin yarattığı yıkıcı etkilerle ilgili, “Allah verdi, Allah aldı”, “Allah böyle uygun gördü”, “Allah istedi oldu” gibi cümleler sıklıkla kullanıldı. Bazı yerlerde, öfke duygusunun kabullenmenin önüne geçtiğini, bazı yerlerde ise her şeye rağmen şükretmek gerektiği vurgusunun sıklıkla yapıldığına tanık olduk. Depremin olumsuz etkilerine verilen dışa vurumların çeşitliliği ve belirli bölgeler, etnik gruplar ve topluluklara özgü, baskın ve homojen bir duygu olmadığını özellikle vurgulamak istiyoruz.

Regl Bakımı Odağı Dışında Kadınlardan Gelen Talepler

Afet bölgesinde konuştuğumuz kadınlar, çocuklar için çorap, terlik ve kıyafet talep ettiler. Bunun dışında çocukların tükettiği abur cuburlardan (gofret, cips, şeker gibi) olup olmadığını, çocukların bu gibi şeyleri daha çok istediğini, onlara eski rutinlerini hatırlattığını söylediler. Ayrıca yatalak hastalar ve bakım verdikleri yaşlılar için yetişkin bezi, ve kollarını almak için tüy dökücü krem, ağda veya jilet istediler. Özellikle Suriyeli kadınların dini ve kültürel pratiklerinde, regl dönemlerinden sonra kollarını alma alışkanlıklarının olduğunu ve geçici barınma alanlarında bunu yapmaya imkan bulamadıklarını öğrendik⁶. Jilet gibi kesici materyallerin güvenli olmayacağını düşünerek, içinde Arapça kullanım kılavuzları bulunan tüy dökücü kremler satın alıp talep edenlere, kullanım kurallarına dikkat etmelerini hatırlatarak dağıttık.

2.3 DEPREM SAHASI ÇALIŞANI/GÖNÜLLÜSÜ OLMAK

Sahada Görev Alan Sivil Toplum Kuruluşları ve Devlet Kurumu Görevlilerine Dair Gözlemler

Gerek Hatay, gerek Kahramanmaraş sahalarında çadır kent, mahalle ve köy ziyaretleri dışında sivil toplum kuruluşlarının kaldıkları kamplarda bulunma imkanı bulduk. Çoğu sivil toplum kuruluşlarının ekip ve kamp liderlerinin erkek olduğunu gözlemledik. Uluslararası ve Türkiye merkezli sivil toplum kuruluşlarının kamp liderleriyle konuşurken, çoğunun menstrüel bakım ihtiyacına bakış açısının ürün temini ile kısıtlı olduğunu fark ettik. Örneğin bir kamp lideri, oldukça kalabalık bir geçici barınma alanına bin paket ped dağıtımı yapıldığını, bunun uzunca bir süre yeteceğini düşündüklerini söyledi. Menstrüel bakım için gerekli ürün ve imkanlara sürekli erişim ihtiyacının göz ardı edildiğini gözlemledik. Konuşmamız Gerek Derneği ekibinin tamamının genç kadınlardan oluşması sahadaki bu eril yönetime ve saha planlamalarına dahil olmak için daha fazla efor ve zaman harcamamıza sebep oldu.

Akredite çadır kentlerde ve dağıtım yaptığımız okullardaki görevliler, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı departmanlarda görevli, çoğunlukla genç memurlar, sosyal hizmet uzmanları, öğretmenler ve doktorlardı. Fiziksel olarak belirgin şekilde yorgun olduklarını ve uykusuzluk, travmaya ikinci dereceden maruz kalma, kişisel bakım ve hijyen ihtiyaçların düzenli giderilememesi, uzun bir süre aynı üniformayı giyme gibi koşulların performanslarını etkilediğini gözlemledik. Ancak sivil toplum kuruluşları ile iş birliğine istekleri ve özellikle akredite kamplarda yaşayan çocuklar ve gençlerle iletişimleri oldukça olumluydu. Devlet kurumlarının görevlileri, dernek olarak yaptığımız oturumların ve dağıtımların sorunsuz bir şekilde gerçekleşmesi için planlama ve organizasyonda destek oldular.

Sahanın Konuşmamız Gerek Ekibine Etkileri

Özellikle ilk ulaştığımız Hatay ve çevresinde gördüğümüz enkaz ve yıkım görüntüleri, ilk günlerde ekip üyelerini yoğun şekilde etkiledi. Ancak sahanın ilerleyen günlerinde, Uzman Klinik Psikolog Leyla Akca ile gerçekleştirdiğimiz süpervizyon oturumlarında bu gibi görüntülere alıştığımızı, kendimizi hızla adapte ettiğimizi fark ettik. Görülen yıkım ve özellikle kadın çemberlerinde dinlediğimiz deneyimler, ekip üzerinde fiziksel yorgunluk, sıradışı iştah, sindirim sisteminde bozulmalar, gerginlik ve stres, hızlı duygu değişimleri gibi bazı sağlık sorunlarına yol açtı.

Tüm bu etkilere rağmen, kadın çemberlerinde güçlü bağlar kurabildiğimiz ve güvenli bir alan oluşturabildiğimiz için, ihtiyaca cevap veren somut bir katkıyı sahada doğrudan sunabilmek ekibin motivasyonunu canlı tutabilmesini sağladı.

2.4 SAHADAKİ EKSİKLİKLER VE OLUMSUZ DENEYİMLER

Erkeklerin ve Oğlan Çocuklarının Tepkileri ve Erkeklik Çalışmalarının Gerekliliği

Hem çadır kent ziyaretlerinde, hem de köy ve mahalleleri mobil olarak gezip ziyaret ettiğimiz günlerde erkeklerin sıklıkla dağıtım alanına geldiğini, ancak regl bakım kitlerinin kadınlar ve kız çocukları için olduğunu, içlerinde hijyenik ped olduğunu öğrendiklerinde hızla çekildiklerini gözlemledik. Aile üyeleri için çekinerek kit alan bazı istisnalarla birlikte, çoğunun kit almak istemediğini, bunun yerine aile üyelerini çağırdığını fark ettik. Oğlan çocuklarının “Bize bir şey yok mu?”, “Kızlaraymış...” gibi ifadelerle hayal kırıklığı yaşadığını gördük.

Hem bakanlık görevlilerinden, hem de psikososyal destek sunan uzman psikologlar ve sosyal hizmet uzmanlarından, erkeklerin partnerlerine sözlü, fiziksel ve cinsel şiddet uyguladığı vakalar olduğunu duyduk. Bu şiddet vakaları dışında, erkeklere yönelik psikolojik ilk yardım çalışmalarının çok az olduğunu, yas tutma, duyguları ifade etme konularında erkeklerin zorlandığını öğrendik.

Maya Vakfı ile iş birliğimiz kapsamında ziyaret ettiğimiz köylerde, erkeklere yönelik psikososyal destek çalışmalarına tepkilerin çok olumlu olduğunu öğrendik. Kadın çemberlerinde kadınlar, erkek partnerlerinin işsizlik, ailenin geleceğinin belirsizliği, maddi sıkıntılar gibi konularda stres yaşadıklarını ifade etti. Oğlan çocuklarının gelişim dönemi özelliklerine bağlı olarak kendi akranlarına yöneldiğini, zaman zaman kızların da dahil olduğu karışık gruplar halinde futbol, voleybol ve yakar top oynadıklarını gözlemledik. Psikososyal destek başta olmak üzere, erkeklik çalışan kurumların bölgede çok daha etkin şekilde çalışmasının büyük bir ihtiyaç olduğunu söylemek mümkün.

Ayrımcılık Deneyimleri

Ortak yaşam alanları ve dayanışma ağlarında etnik köken ve mezhep üzerinden bazı gruplaşmaların olduğunu, kimi yardım dağıtımlarının, belli gruplara odaklı şekilde gerçekleştirildiğini gözlemledik. Suriyeli çocuklarla günlük konuşmalarda, ergen oturumları ve kadın çemberlerinde çocukların ve kadınların ayrımcı deneyimlere maruz kalmış olduklarını (okulda “Suri” veya “pis” diyerek dalga geçildiğinin paylaşılması, “Siz Suriyelileri seviyor musunuz?” diye soru yöneltilmesi) öğrendik ve bazı kalıp yargıların aksine kişisel hijyen konusunda özenli olduklarını, paylaşımcı olduklarını, başkalarının hakkını yemediklerini ve sırayı bozmadıklarını bize gösterme ihtiyacı duyduklarını fark ettik. Ana dil ortaklığı üzerinden, Arapça konuşan Suriyelilerin daha çok aynı akredite kamplarda tutulduğunu gözlemledik. Ayrıca Suriyelilerin çoğunlukta olduğu kamplarda yaşayan Türkmen ailelerin ve çocuklarının kimi zaman azınlık içinde azınlık olarak ayrımcı ve dışlayıcı davranışlara maruz kaldığını öğrendik.

Ana Dil Bariyerleri ve Tercüman Sorunu

Hatay'daki saha çalışmamızda gündelik hayatta ağırlıklı olarak Arapça konuşuluyordu. Hatay'da çalıştığımız çadır kentlerde %95 oranında Suriyeli aileler kalıyordu. Kahramanmaraş'ta Elbistan, Pazarcık ve çevresindeki köylerde Kürtçe konuşuluyordu. Depremden etkilenen bölgede ana dili Türkçe olmayan pek çok azınlığın varlığı, bizi saha çalışmalarının içeriklerinin, ve çember ve oturma çalışmalarının farklı dillere aktarımının gerekliliğini gösterdi. Bu gözlemimize dayanarak, regl bakımı ve sağlığına dair bilgi notları ve kaynaklarının hem yazılı, hem de sözlü olarak çevirmeyi ve ses kaydı halinde yaygınlaştırmayı tercih ettik.

Saha çalışmalarımızı yürütürken, özellikle en zorlayıcı konulardan biri alanda uzun süreli ve yeterli sayıda tercümanın olmamasıydı. Özellikle Hatay'daki akredite çadır kentlerde Arapça tercümanlarının bir var bir yok olması, Bakanlıklar'ın görevlendirdiği tercümanların rotasyonları arasında uzun süreli boşluklar oluşu, gün içinde zamanımızı tercüman aramakla geçirmemize, tercüman bulamamamız durumunda da çalışmalarımızı ertelememize neden oldu. Depremden etkilenen genç kadınların çeviride gönüllü olması ile çalışmalarımızı tamamladık ama onların da yararlanıcı olduklarını düşünürsek, uygulamak zorunda kaldığımız bu yöntemi benimseyemedik. Yaptığımız çalışmaların sahada bir karşılığı olduğunu, kadınların ve genç kızların oluşturduğumuz güvenli alanlara ihtiyaç duyduklarını gelen talepler ve katılımcıların gönüllü olarak çeviri yapmayı teklif etmelerinden de ayrıca anlamış olduk.

Cinsel Haklar ve Üreme Hakları ve Sağlığı Odağında İhtiyaçlar

Akredite olan çadır kentler (ki bu çadır kentlerde ekipmanı ve personeli sınırlı olmakla beraber Sağlık Bakanlığı'nın birer çadır kliniği bulunuyordu) dahil bölgede cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerinin arka plana itildiğini gözlemledik. Kadın çemberlerinde, kadınlar ekip üyelerimize doğrudan ulaşip doğum kontrol yöntemlerine olan ihtiyaçlarını dile getirdi. Spiral takıp takmadığımızı veya korunma amacıyla deri altına implant, gebeliği önleyici aylık iğne yapıp yapmadığımızı sordular. Özellikle doğurgan görülen genç kadınların ve çocukların ciddi bir istismar riskiyle karşı karşıya olduğunu paylaştılar. Paylaşımlardan anladığımız, korunma yöntemlerinden kondomun bulunması erkeklerin kullanıp kullanmamasına bağlı olduğu için pek etkili olmadığıydı.

Tespit ettiğimiz bir ihtiyaç da vajinal enfeksiyonlara karşı, özellikle vajinal mantara karşı, tedavi yöntemlerinin bulunmamasıydı. Deprem bölgesindeki tuvalet alanlarının güvenli, hijyenik ve mahrem olmamasının yanı sıra temiz suya, tuvalet kağıdına ve pamuklu iç çamaşırına erişimin kısıtlı olmasından dolayı genital bölgedeki tahriş, akıntı ve kaşıntıların ortaya çıkmasının olağan olduğundan konuşurken, sağlık hizmeti sunan alanlarda antifungal ilaçların ve kremlerin bulunmadığını öğrendik. Sivil toplumun örgütlendiği dağıtım merkezlerinde görevli kadınlar, mantar ve vajinal enfeksiyonlar ile yoğun vajinal akıntılar için geçici bir çözüm olarak günlük ped talebinde bulundular.

SAHA SONRASI: İLERİYE DÖNÜK ÇALIŞMALAR

Afet bölgesindeki saha çalışmalarımızı akut, orta ve uzun dönem olmak üzere planladık. Akut dönem, Mayıs ayının sonunda, depremten etkilenenlere regl bakım kitlerini doğrudan ulaştırdığımız Hatay ve Kahramanmaraş sahaları tamamlandıktan sonra sona erdi. Depremlerin birinci yıldönümüne kadar deprem sahasında aktif olarak varlığımızı sürdürmeyi planlıyoruz. Bunun için, orta ve uzun dönem hedeflerimizi belirledik ve çalışmalara başladık.

Orta Dönem Hedefler:

- 15 Mayıs 2023'ten itibaren afet koordinasyon merkezimiz olarak belirlediğimiz Adana'da oluşturduğumuz depo alanı ve bölge ofisimizde saha gönüllülerimizle aktif şekilde çalışmak;
- Sahada regl odaklı çalışabilecek uzman sayısını artırabilmek adına Afet Sonrası Regl Odaklı Eğitici Eğitimi serilerimize başlamak ve yıl sonunda 5 regl odaklı çalışabilecek 500 uzman yetiştirmek;
- İhtiyaç duyulan regl bakım ürünlerinin gönderimini düzenli olarak sağlamak ve çadır kentlerin ve oluşturulan diğer barınma alanlarının regl bakımı için uygunluğunu değerlendirmek amacıyla Adıyaman ve Hatay'da saha çalışmaları sürdürmek;
- Saha çalışmalarında kadın çemberleri ve ergen oturumlarının yanında, erkeklik alanında çalışma deneyimi olan paydaşlar ve uzman psikologlarla erkeklik oturumları düzenlemek;
- 20.000 regl bakım kiti dağıtmak, sponsor markalarla iş birliklerimizi ve bağışlarla yönettiğimiz regl bakım ürünü gönderimlerini sürdürmek;
- Yerel sivil toplum kuruluşlarına ulaşarak saha çalışmalarında dağıtabilecekleri regl bakım kitlerini temin etmek.

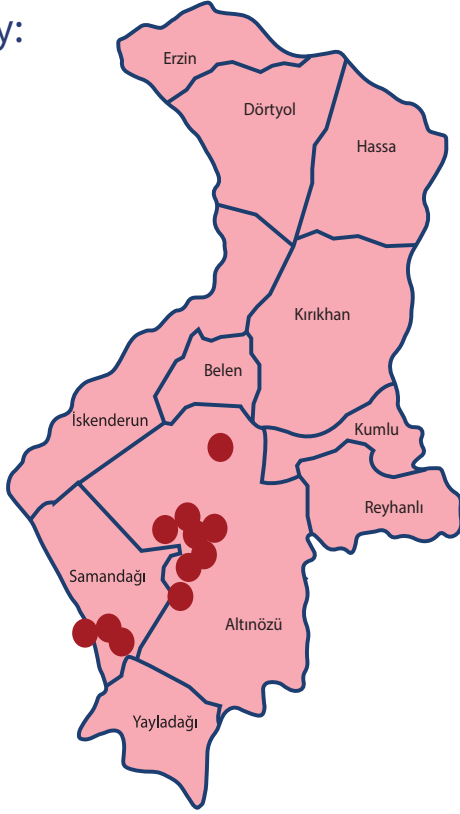
Uzun Dönem Hedefler:

- Eğitici eğitimlerimize katılmış 500 eğiticinin sahada bulunmasını sağlamak ve süpervizyon süreciyle desteklemek;
- Talep halinde bireysel regl ürünü gönderimlerini sürdürmek;
- Konuşmamız Gerek Derneği'nin Adana'da bulunan depo/ofis alanını bir koordinasyon ve eğitim merkezi olarak aktif tutmak;
- Eğitici eğitimlerinin tamamlanmasıyla katılımcılardan geri dönüş alacağımızı oturumlar düzenlemek;
- Bu oturumlardan ve sahadan topladığımız geri bildirimlerle kadın çemberleri ve ergen oturumlarının programını revize etmek;
- Yerel sivil toplum kuruluşları ile iş birliklerini geliştirerek deprem bölgesinde saha çalışmalarını sürdürmek;
- Saha deneyimlerimizi ve doğal afet yönetimi/çalışmalarına toplumsal cinsiyet perspektifini katmanın önemini açıklayan bir kitap yayınlamak;
- Bu kitabı afet yönetim paydaşları ve politika üretenlerle, gelecek afetlerde daha hazırlıklı ve etkin şekilde hareket edebilmek amacıyla paylaşmak ve yaygınlaştırmak.

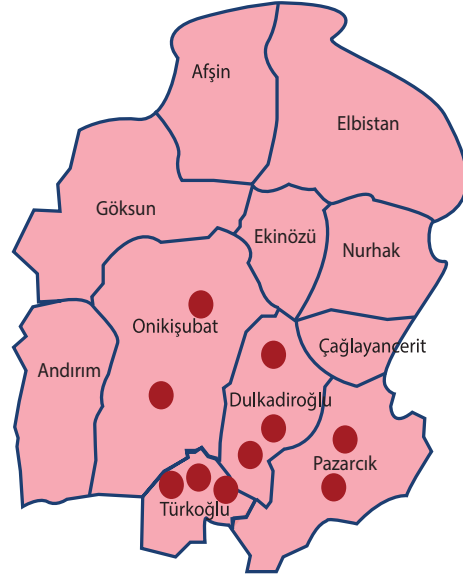
Orta dönemde regl bakım ihtiyaçlarının gönderimini düzenli sağlamayı hedeflerken, çadır kentlerin ve oluşturulan diğer barınma alanlarının menstrüel sağlık ve hijyen için uygunluğunu değerlendirmek için saha çalışmalarımıza yaz aylarının sonuna kadar devam etmeyi planlıyoruz.

Orta ve uzun dönem hedeflerimizi gerçekleştirmek için çalışıyoruz ve ekibimizi büyütüyoruz. Depremi birinci yıldönümünden sonra da sürececek bir etki yaratabilmek, bölgede yaşayan kız çocuklarının ve kadınların kolektif olarak güçlenmesini kolaylaştırmak, yeniden kurulan yaşam alanlarında ve günlük hayatta regl bakım ihtiyaçlarının karşılanabileceği, veya bu konuda ulaşabilecekleri destek ağlarının var olduğu bir sistem bırakarak sahadan kademeli olarak çekilmeyi hedefliyoruz. Bölgede saha çalışmaları aracılığıyla toplu olarak, ve deprem bölgesinden bize ulaşanlara bireysel olarak regl bakım kitleri ulaştırmaya devam ediyoruz. Bu ihtiyacın uzun dönemde ve sürdürülebilir şekilde karşılanabilmesi için bağış ve sponsor desteği arayışındayız. İçinden geçtiğimiz bu zorlu dönemde, herkesin farklı ihtiyaçlarını gözetmeye, deprem bölgesiyle destek ve dayanışma içinde olmanın yollarını beraber düşünmeye ve hayata geçirmeye devam ediyoruz.

Hatay:

Kahramanmaraş:

Dağıtım Tarihi	Dağıtımın Yapıldığı Lokasyon
12 Mart 2023	Hatay Expo Sivil Toplum Kuruluşları Koordinasyon Merkezi, Hatay
14 Mart 2023	Kurtderesi Mahallesi, Samandağ, Hatay
14 Mart 2023	Serinyol Yüzme Havuzu, Hatay
14 Mart 2023	Gümüşgöze, Hatay
14 Mart 2023	Cumhuriyet Mahallesi, Samandağ, Hatay
13 Mart 2023	Sutaşı Mahallesi, Bulvar Caddesi, Samandağ, Hatay
14 Mart 2023	Tansu Çiller Mahallesi, Samandağ, Hatay
18 Mart 2023	Odabaşı Mahallesi, Antakya, Hatay
18 Mart 2023	Ekinci Mahallesi, Hatay
18 Mart 2023	Orhanlı Mahallesi, Antakya, Hatay

18 Mart 2023	Merkez, Antakya, Hatay
18 Mart 2023	Dostluk Aile ay Bahçesi alanında kurulan Deprem Koordinasyon Merkezi, Hatay
4 Nisan 2023	Ertuğrul Gazi İlkokulu, Kahramanmaraş
4 Nisan 2023	Tevekkeli, Dulkadiroğlu, Kahramanmaraş
4 Nisan 2023	Narlı Mahallesi, Pazarcık, Kahramanmaraş
4 Nisan 2023	Osmangazi Bilim ve Sanat Merkezi, Kahramanmaraş
4 Nisan 2023	Fatih Mahallesi, Pazarcık, Kahramanmaraş
4 Nisan 2023	Saadet Arifioğlu Ortaokulu, Kahramanmaraş
4 Nisan 2023	Bahçelievler Mahallesi, Pazarcık, Kahramanmaraş
4 Nisan 2023	Payamlıbağ, Kahramanmaraş
5 Nisan 2023	Evri, Pazarcık, Kahramanmaraş
6 Nisan 2023	Kurtlar, Onikişubat, Kahramanmaraş
6 Nisan 2023	Kuyumcular, Türkoğlu, Kahramanmaraş
7 Nisan 2023	Küpelikız, Dulkadiroğlu, Kahramanmaraş
7 Nisan 2023	Vartolar, Türkoğlu, Kahramanmaraş
7 Nisan 2023	Türkoğlu Merkez 1 Nolu Aile Sağlığı Merkezi, Kahramanmaraş

